

Το Μεγάλο Στοιίχημα της Ανάπτυξης

Γιώργος Αλογοσκούφης

*Παρουσίαση στην Εκδήλωση του δικτύου
Αργώ*

Βρυξέλλες, 12 Νοεμβρίου 2025

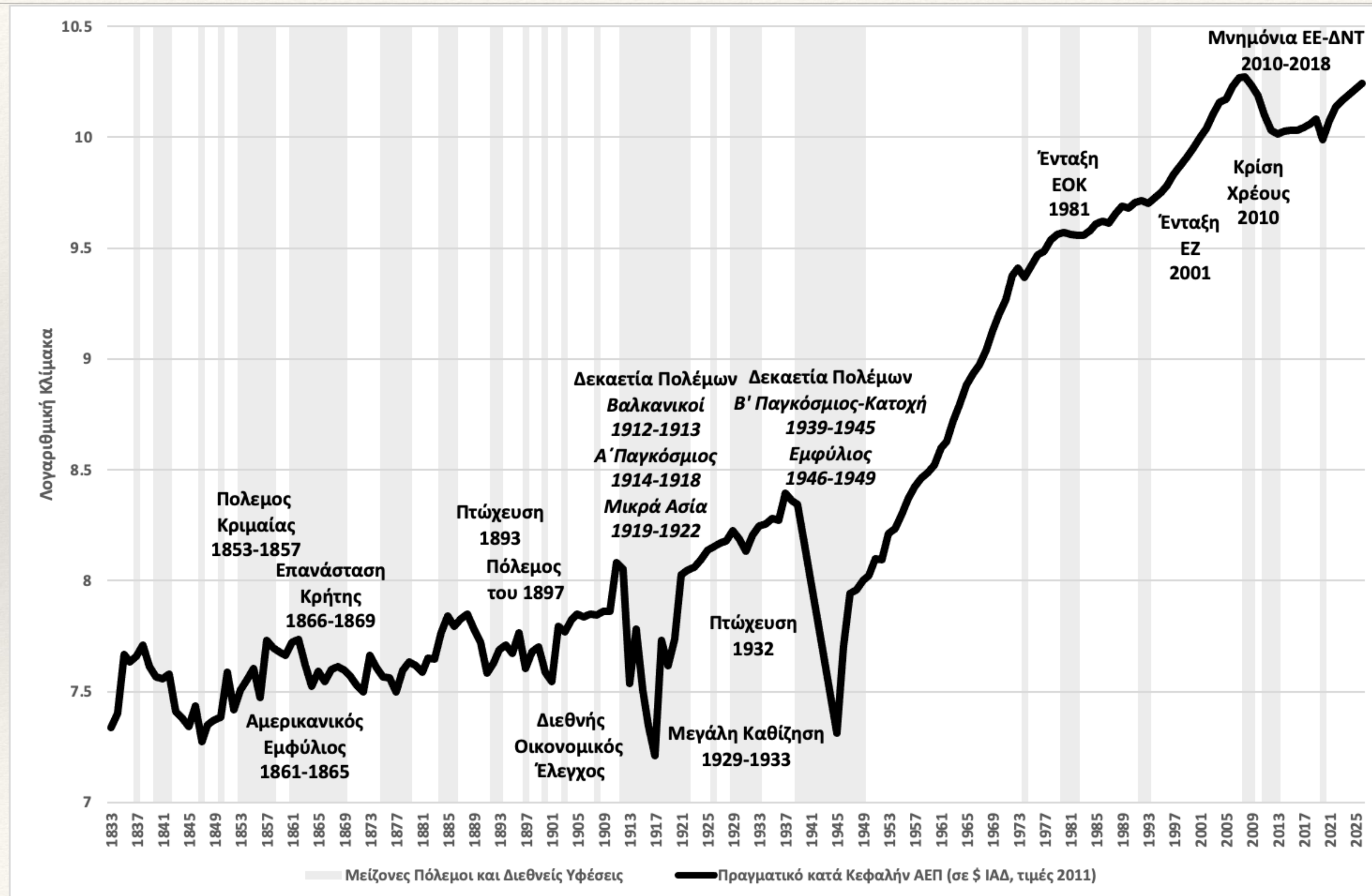
Από το 1830 μέχρι σήμερα: Κύκλοι Προσδοκιών και Κρίσεων

Από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, η οικονομία λειτουργεί με περιορισμένους πόρους και εξάρτηση από δανεισμό.

Οι θεσμικές αδυναμίες και ο πελατειακός χαρακτήρας του κράτους ενίσχυσαν τη θεσμική αστάθεια.

Η περίοδος 1953–1973 υπήρξε η πιο επιτυχημένη, με σταθερότητα, επενδύσεις και άνοδο της μεσαίας τάξης.

Το Πραγματικό Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας 1833-2025

Η Μεταπολίτευση και η Ένταξη στην ΕΟΚ

Η μεταπολίτευση οδήγησε στο πιο δημοκρατικό και φιλελεύθερο πολιτικό καθεστώς της νεότερης Ελλάδας.

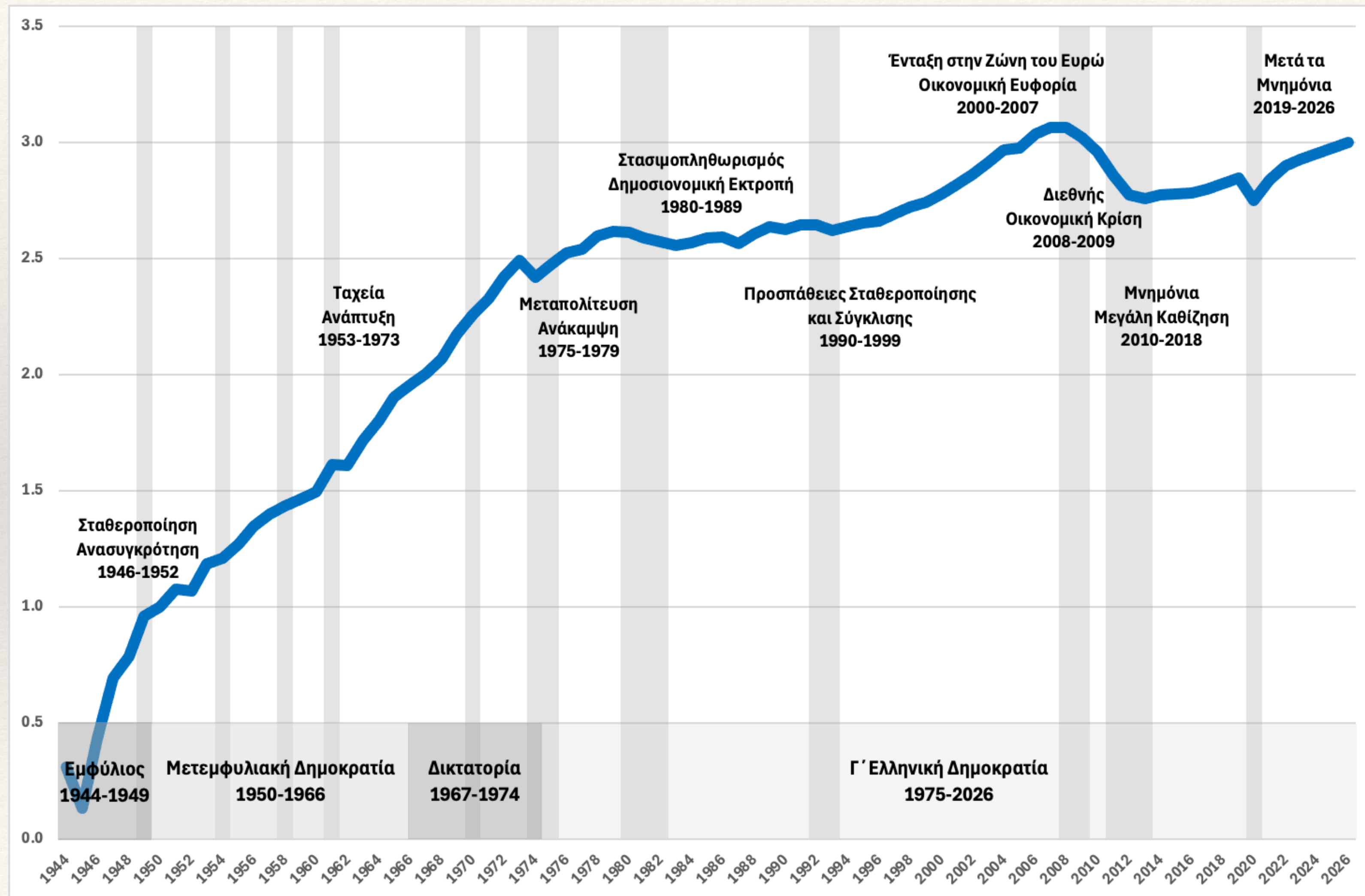
Μαζί με την ένταξη στην ΕΟΚ έφερε πολιτική σταθερότητα, αλλά και μία ψευδαίσθηση ευημερίας, η οποία βασίστηκε στη μεταφορά κοινοτικών πόρων και τον δανεισμό.

Η βιομηχανία δεν άντεξε τον ανταγωνισμό χωρίς δασμούς και συρρικνώθηκε.

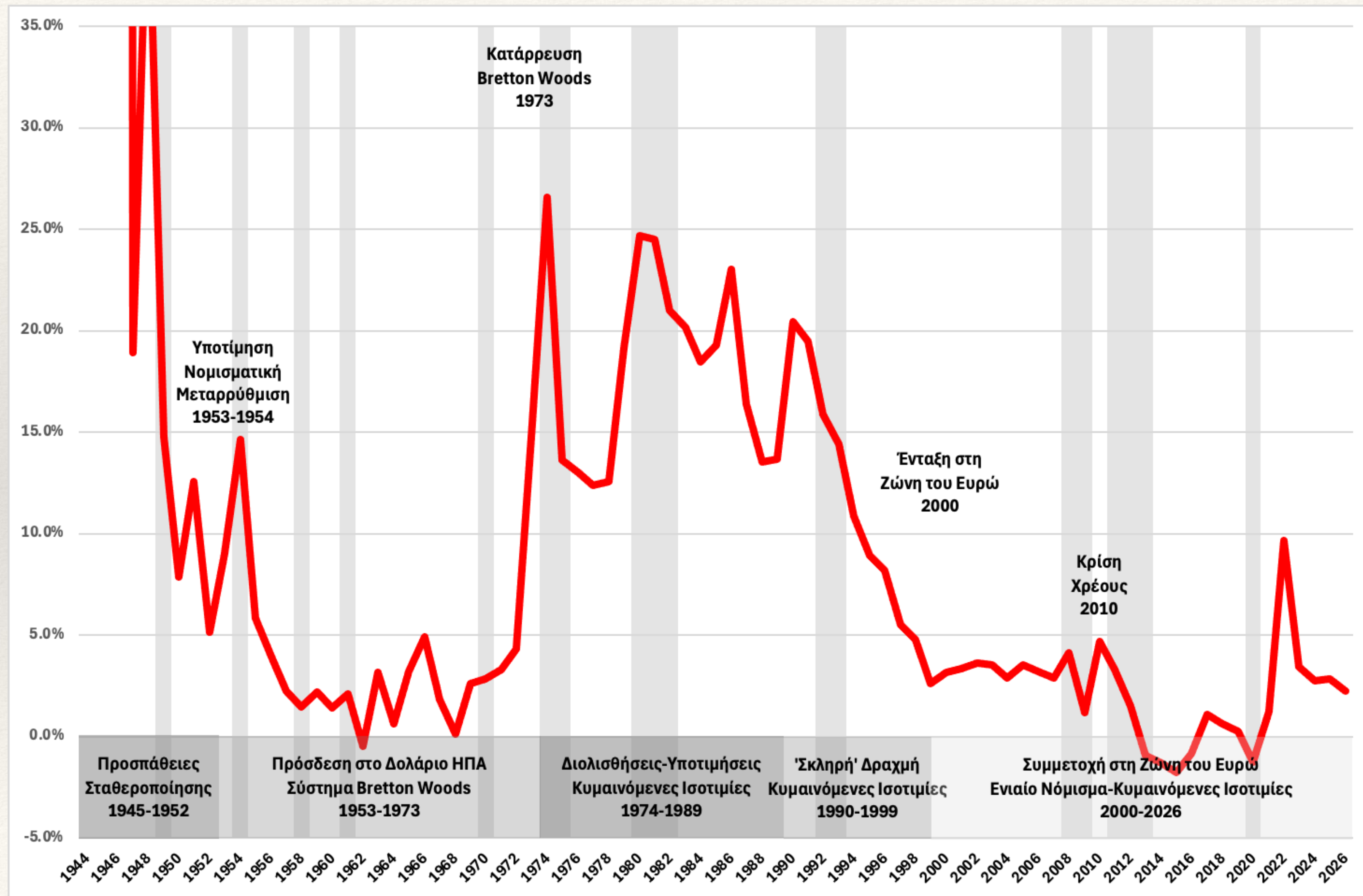
Το κράτος και οι υπηρεσίες διογκώθηκαν, ο πληθωρισμός και το χρέος εκτινάχθηκαν, η παραγωγικότητα έμεινε στάσιμη και το ίδιο και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Η Ανάπτυξη Πριν και Μετά τη Μεταπολίτευση

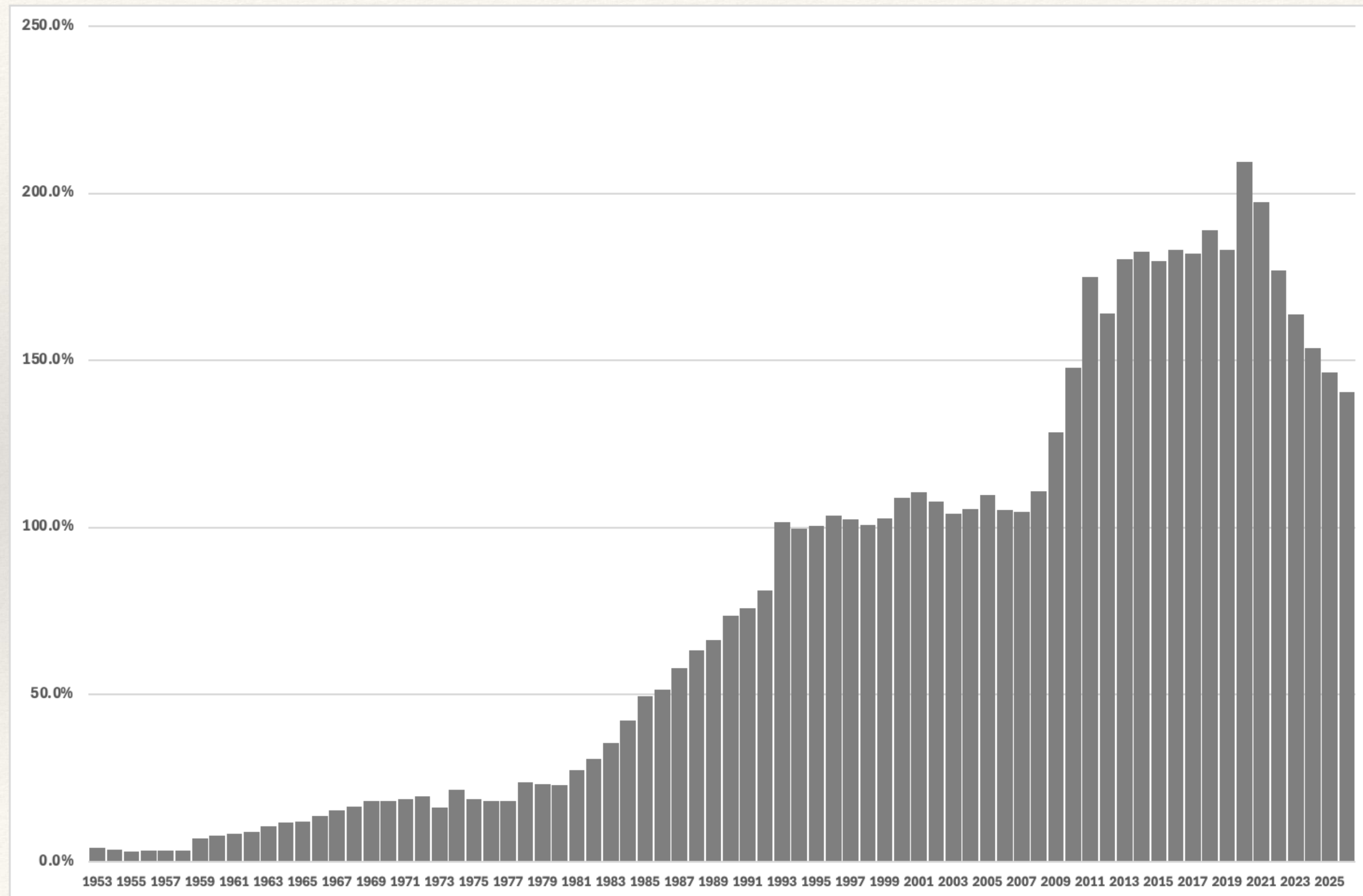
Πραγματικό Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ, τιμές 2020, λογαριθμική κλίμακα

Ο Πληθωρισμός 1944-2025

Το Δημόσιο Χρέος % του ΑΕΠ

Από την Ένταξη στην Ευρωζώνη στην Κρίση

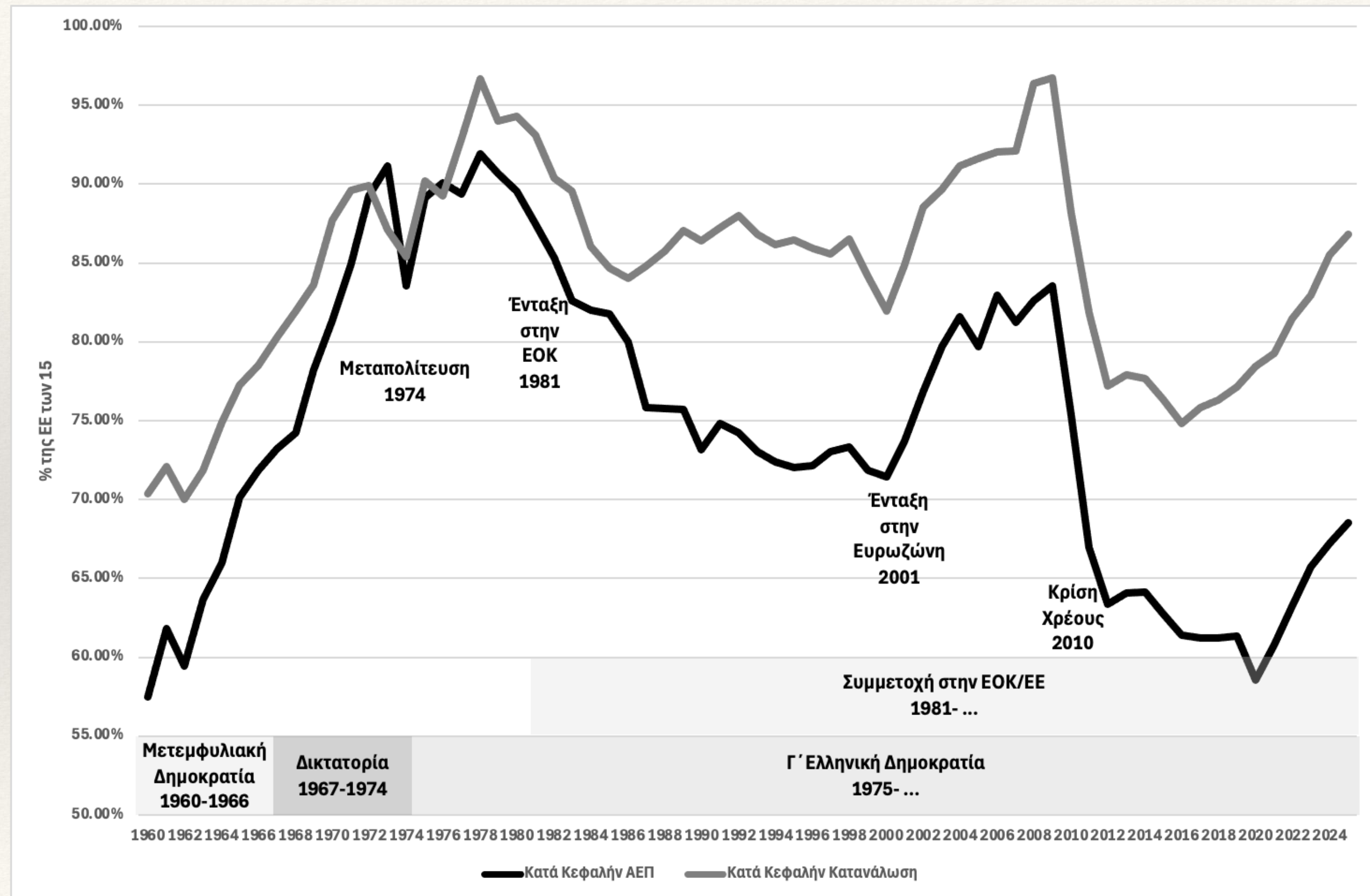
Η δεκαετία του '90 έφερε την ένταξη στη ζώνη του ευρώ – ένα σημαντικό επίτευγμα που όμως, λόγω της ανεπαρκούς προσαρμογής, έκρυβε κινδύνους. Το φθηνό χρήμα και ο υπερδανεισμός τροφοδότησαν την κατανάλωση αντί για παραγωγικές επενδύσεις.

Η αρχική περίοδος ευφορίας που δημιουργήθηκε βασίστηκε στον εξωτερικό δανεισμό, καθώς τα εξωτερικά ελλείμματα και το εξωτερικό χρέος διογκώνονταν χρόνο με το χρόνο.

Όταν ήρθε η κρίση του 2010, η κατάρρευση ήταν πρωτοφανής: ύφεση 25%, πτώση του βιοτιμού επιπέδου, μαζική ανεργία και φυγή νέων επιστημόνων στο εξωτερικό.

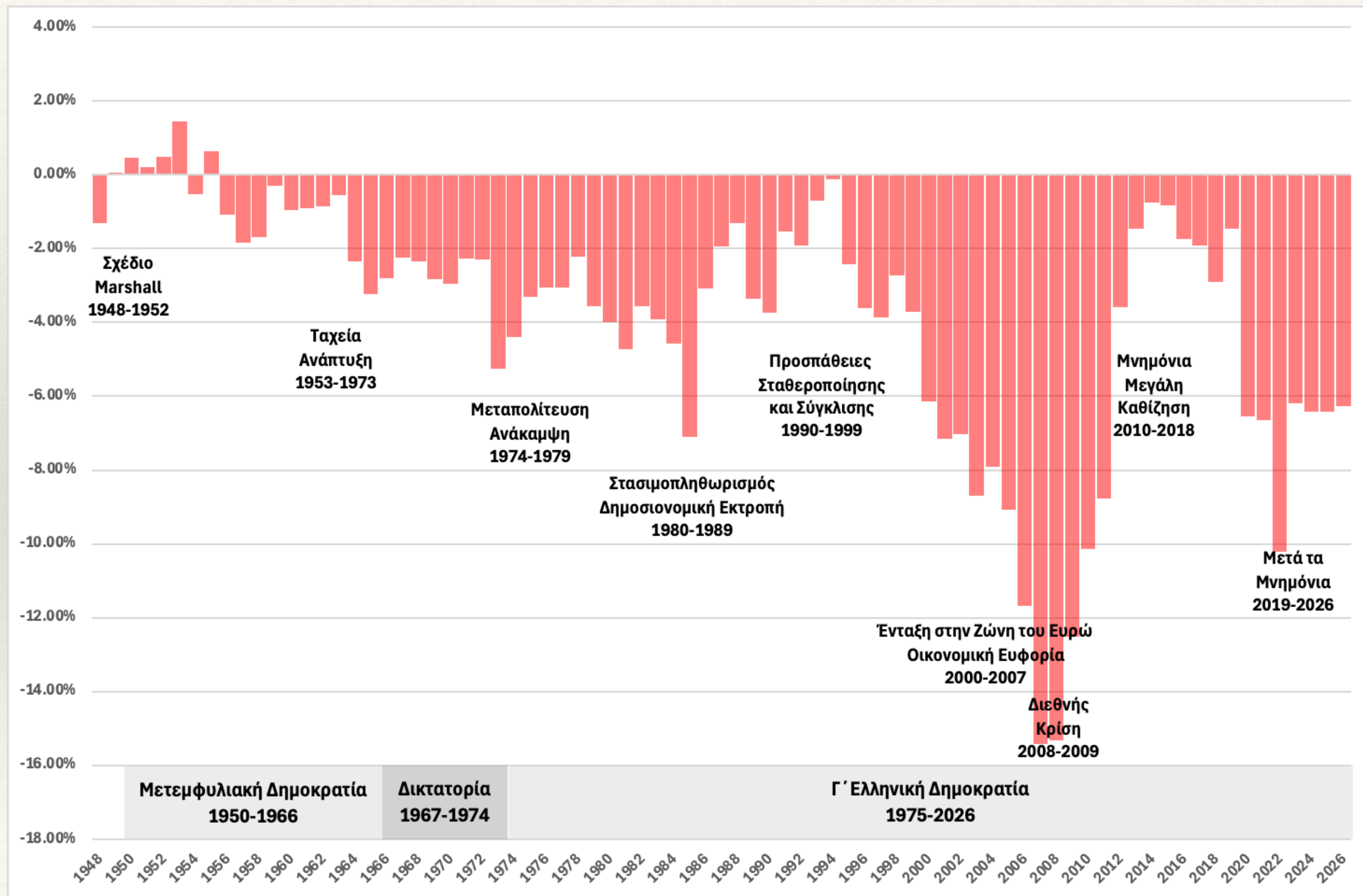
Το χειρότερο είναι ότι μετά την έξοδο από τα μνημόνια η ανάκαμψη παραμένει αναιμική. Ακόμη δεν έχουμε φθάσει το επίπεδο του πραγματικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ του 2007-2008.

Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ και Κατανάλωση % της ΕΕ των 15

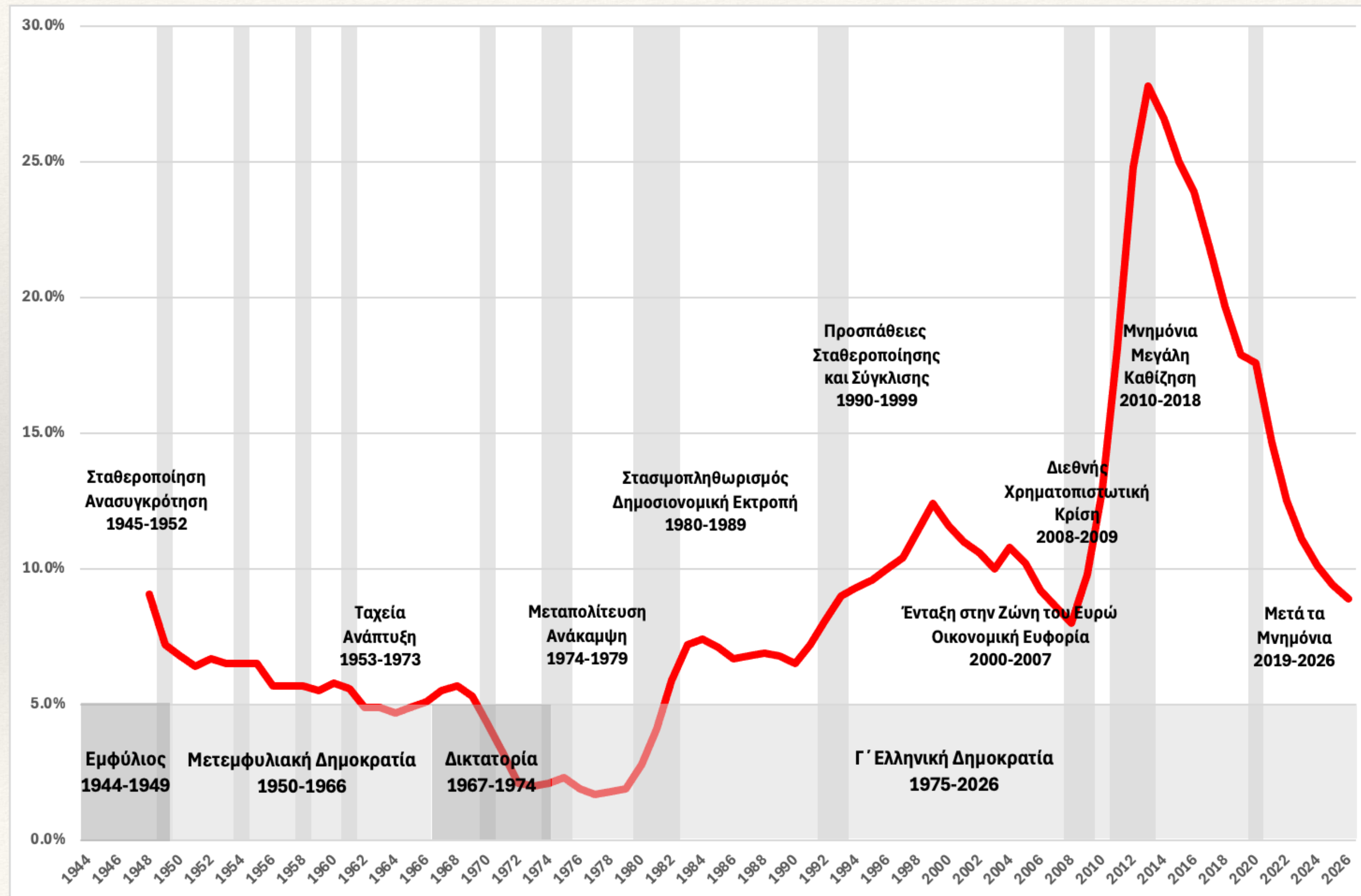
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, 1948-2026

% του ΑΕΠ

Ποσοστό Ανεργίας, 1956-2026

% εργατικού δυναμικού

Οι χρόνιες παθολογίες της οικονομίας παραμένουν

1. Χαμηλή παραγωγικότητα και ελλιπής σύνδεση εκπαίδευσης-αγοράς
2. Μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις χωρίς πρόσβαση σε κεφάλαια
3. Βαριά γραφειοκρατία και πολιτική αστάθεια
4. Πελατειακό κράτος και αργή απονομή δικαιοσύνης
5. Δημογραφική γήρανση και 'διαρροή εγκεφάλων'
6. Υψηλό Δημόσιο Χρέος
7. Εξάρτηση από τουρισμό και μη εμπορεύσιμα αγαθά

Το αύριο: Μεταρρυθμίσεις ή στασιμότητα

Η ανάκαμψη μετά το 2018 και το Ταμείο Ανάκαμψης φέρνουν ευκαιρίες. Ωστόσο, η ανάπτυξη παραμένει εύθραυστη.

Σήμερα, η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει επτά αλληλένδετες προκλήσεις που θα διαμορφώσουν την μελλοντική αναπτυξιακή πορεία της. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί βαθιές μεταρρυθμίσεις.

Επτά Αλληλένδετες Προκλήσεις

1. Το Δημογραφικό
2. Επενδύσεις, Παραγωγικότητα και Καινοτομία
3. Κράτος και Κοινωνική Συνοχή
4. Δημοσιονομική Βιωσιμότητα
5. Πράσινη Μετάβαση
6. Τεχνητή Νοημοσύνη
7. Γεωπολιτικοί Κίνδυνοι

Το διακύβευμα της ανάπτυξης

Το πρόβλημα της ανάπτυξης δεν είναι μόνο οικονομικό, αλλά θεσμικό και πολιτικό.

Η πρόοδος ήρθε με σταθερότητα, αποταμιεύσεις και εξωστρέφεια, ενώ οι κρίσεις με λαϊκισμό και υπερκατανάλωση.

Η Ελλάδα πρέπει να στραφεί σε ένα νέο παραγωγικό πρότυπο βασισμένο στη γνώση, την τεχνολογία και την καινοτομία.

Δεν υπάρχουν μαγικές λύσεις ούτε πολιτικοί θαυματοποιοί.

Η μόνη λύση είναι η υιοθέτηση ενός μακροπρόθεσμου προγράμματος κοινωνικά δίκαιων αναπτυξιακών μεταρρυθμίσεων, που θα περιβληθεί με πολιτική συναίνεση από όλα τα κόμματα εξουσίας, και θα εφαρμοστεί με συνέπεια, τουλάχιστον αναφορικά με τους κύριους άξονες του, ανεξαρτήτως κυβερνητικών μεταβολών.

Ευχαριστώ για την Προσοχή σας
